

29.9.2025

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: HE 103/2025 vp Hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Viite: Kuulemispyyntöne 23.9.2025

1 Yleisiä huomioita perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksesta ja rahoituksesta

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua perusopetuslain muuttamisesta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetus on tervetullut uudistus. OAJ pitää tärkeänä, että lisäopetus toteutetaan integroidusti muun opetuksen yhteydessä. Tämä edellyttää kuitenkin, että toisen vuoden valmistavan opetuksen järjestämiseen varmistetaan todellinen rahoitus opettajaresurssin lisäämiseksi kaikissa niissä opetusryhmissä, joissa on valmistavan opetuksen oppilaita.

Kokonaisuudessa on huomioitava opettajien täydennyskoulutuksen mahdollistaminen.

On myös tärkeää, että rahoituksen vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ja varmistetaan, että se kohdentuu lisäresurssina valmistavan lisäopetuksen oppilaille opettajatyötunteina eikä kanavoidu koulun muuhun toimintaan.

OAJ esitti lausunnossaan, että lisärahoitukseen olisi määritelty oppilaskohtainen kerroin samalla tavalla kuin oppimisen tuen lainsäädäntöuudistuksessa. Tämä olisi varmistanut rahoituksen kohdistumisen valmistavan opetuksen lisäopetukseen.

2 Oikeus osallistua perusopetukseen valmistavaan opetukseen

Esityksessä ehdotetaan, että valmistavaan opetukseen voisivat osallistua vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttotautaiset oppilaat. Esitettyä muutosta ei tule tehdä. OAJ katsoo, että valmistavaan opetukseen tulee olla mahdollisuus osallistua riippumatta syntymämaasta, jos opettajat arvioivat oppilaan tarvitsevan valmistavan opetuksen lisäopetusta. Myös Suomessa syntyneet maahanmuuttotautaiset lapset voivat tarvita vahvaa tukea opetuskielen oppimiseen johtuen varhaisesta kieliympäristöstä. Esitetty rajoitus ulkomailla syntyneisiin oppilaisiin ei tuo merkittäviä rahoitussäästöjä, mutta voi heikentää Suomessa syntyneiden oppijoiden osaamista merkittävästi, mikä voi aiheuttaa kustannuksia myöhemmin.

29.9.2025

Esitysluonnoksen mukaan varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen sekä opetuskielen tukiopetuksen käyttöön ottaminen esi- ja perusopetuksessa riittäisivät tukemaan Suomessa syntyneiden lasten kielen kehitystä. Varhaiskasvatukseen osallistuminen ei kuitenkaan ole velvoittavaa, ja siihen osallistuminen voi osalla lapsista jäädä eri syistä kokonaan toteutumatta tai riittämättömäksi.

3 Muita huomioita perusopetukseen valmistavasta opetuksesta

OAJ on pettynyt siihen, että uudistuksen yhteydessä ei säädetty valmistavaa opetusta oppilaan subjektiiviseksi oikeudeksi. Lisäksi olisi ollut välttämätöntä säätää valmistavan opetuksen opettajan kelpoisuudesta.

Uudistukseen olisi pitänyt myös sisällyttää yliopistojen yhteydessä toimivat normaali-koulut. Yliopistojen rahoitus ei ole riittävää, jotta normaalikoulut pystyisivät nykyisellä rahoituksella järjestämään valmistavaa opetusta. Normaalikouluissa tulevat opettajat voisivat harjoitella kieli- ja kulttuuritietoista opetusta valmistavan opetuksen ryhmissä ja lisäopetuksen myötä muun opetuksen yhteydessä, koska maahanmuutto-taustaisten oppilaiden määrät tulevat kasvamaan tulevaisuudessakin. Tämä on selkeä puute kokonaisuudessa.

4 Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen

OAJ on huolissaan aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisen vaikutuksista. Esityksen perusteluissa on aiheellisesti todettu, että maksujen korottaminen saattaa vaikeuttaa sosiaalisesti ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Vaikka lainsäädäntö mahdollistaa maksujen alentamisen tai perimättä jättämisen tietyissä tilanteissa, esitöissä on arvioitu, että maksujen nousu voi silti vaikuttaa yksittäisten perheiden päätökseen osallistua toimintaan. Lisäksi esitöissä tuotiin esiin, että aamu- ja iltapäivätoiminnasta pois jääminen vähentäisi lasten päivittäistä liikkumista ja pois jääneiden lasten yksinäisyys koulupäivän jälkeen voi lisääntyä.

OAJ pitää esitöissä esiin tuotuja arvioita ja huolia perusteltuina ja todellisina.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Päivi Lyhykäinen
erityisasiantuntija